

(1931 X 2000)

ȘCOALA VREMII

REVISTA ASOCIAȚIEI ÎNVĂȚĂTORILOR ARAD

ANUL X.

No. 10.

DECEMBRIE

1939

Biblioteca școlară
Arad

Redactor: GH. MOȚIU.

S U M A R

- Șerban :** *O bucurie colegială*
Pedagogie, Educație, Invățământ
- N. Șerban :** *Caracterul intențional al intuiției*
P. Șerban : *Determinarea maturității copilului pentru începutul școlarității*
I. Ageu : *Catehizarea în școala primară*
- Studii**
- P. Selegian :** *Muzica în sec. XIX (Traducere din »Histoire des Arts« de H. V. Loon)*
- Literatură**
- P. Sietca :** *Stanțe, O toamnă, Vibrații de toamnă, Neva, Rod, Când se deschid zărite (poesii)*
T. Reculescu : *Revedere (schiță)*
- Dela instituțiile noastre**
- Banca Invățătorilor :** *Extras din Regulament*
T. Tundre : *Apel*
Comitetul Asociației : *Comunicat*
- Cronica**
- R. T. Florușiu :** *Ionel Teodoreanu: »Prăvăle Baba«; Pr. Il. V. Felea: »Pocăința«; »Gândirea« Anul XVIII Nr. 9 — Noemrvie. (Cronici).*

ȘCOALA VREMIII

REVISTĂ PEDAGOGICĂ-CULTURALĂ
a Asociației învățătorilor din județul Arad.

Apare lunar, afară de lunile: Iulie și August.

ANUL X.

Arad, Decembrie 1939.

Nr. 10

O BUCURIE COLEGIALĂ

Învățătorimei i s'a mai fost dat ocazia fericită de a avea în fruntea ei pe »simpaticul frate Igrisan« care întodeauna a înțeles să se confunde cu întregul suflet al dascălimei noastre.

Ridicat la conducerea Școlii arădane, d-l L. Igrisan, — copilul județului, crescut în atmosfera ardelenescă antebelică, încălzit la altarul dragostei de Neam, oțelit sufletește în lupta dâră cu dușmanii seculari ai destinului poporului ardelean — a înțeles întodeauna sbuciumul colegului apostol al crezului național.

Blândețea în privire, cavalerismul în comportament, sinceritatea și buna dispoziție în atitudinea de fiecare zi, echitatea în distribuirea meritelor colegilor, străduința de a se face înțeles în intenții binevoitoare, obiectivitatea deosebită în raportul cu oricare coleg, — sunt însușirile prin care d-l Insp. Igrisan a rămas viu și neșter în sufletele colegilor arădani.

Sufletul cald și profund prietenesc al îndrumătorului învățătorimii de azi, face ca oricare din slujitorii onești ai școlii din acest colț de Țară, să simtă o emoție de bucurie străbătându-i întreaga ființă.

Contopirea reală a conducătorului sufletesc al școlii cu viața integrală a crainicilor deschizători de noi viziuni în sufletele plâpânde a fragedelor vlăstare ale Neamului, — care s'a realizat atât de pilduitor în trecul sbuciumat al învățământului ardelenesc, fiind noblețea conducătorilor de ieri, — își găsește azi expresia fidelă în d-l Insp. Igrășan, care înțelege să păzească aceeași linie.

Pentru aceasta, venirea D-sale în fruntea Școlii județului, prezintă ocazia unei bucurii colegiale și totodată, momentul exprimării sincere din partea dascălimii a urării:

»Bine ați venit, și, multă sănătate«.

Șerban

Dascălul

L. Mureșianu

Pedagogie-Educație-ÎnvățământCARACTERUL INTENȚIONAL
AL INTUITIEI

Practica școlară a înregistrat înăuntrul ei multe neajunsuri care prin viziunea genială a pedagogilor teoreticieni, au fost remarcate, designându-se și norme și posibilități de îndreptare.

Școala trecutului purta pecetea unui învățământ formalist, caracterizat prin vorbe seci și abstracție, străine mentalității infantile. S'a remarcat, cu deosebită competență, dezacordul între învățământul anorganic practicat și realitatea autentică psiho-fizică a elevului. Intregul plan școlar își avea de bază concepția teleiomorfică sub care se cunoștea copilul, proprie fiziologilor sec. al XVII-lea.

Nesocotirea Realului, a concretului accesibil pe calea simțurilor, era consecința firească a mentalității dominante și tot învățământul era clădit artificial în creerul copilului, transformând sufletul lui într'un vas care trebuie umplut, nu format — cum observă un pedagog al sec. al XV-lea.

Remarcări reslețe și sporadice s'au făcut mai ales cu timpurile moderne de către gânditori pedagogi — în funcție de evoluția științelor naturii sau de concepții epistemologice — însă au trecut neobservate.

Rablais, Montaigne, Locke dacă nu s'au pronunțat categoric și direct asupra rolului învățământului intuitiv, au atins tangențial și indirect această problemă, chiar în mod succint. Apariția metodistului morav I. A. Comenius pe cerul pedagogiei moderne, a adus în mod explicit în discuție aportul real al simțurilor la câștigarea materialului sensibil și concret, abordând chiar un plan de câștigare sistematică metodică pentru a fi mai accesibile și mai durabile în creerul copilului. Alcătuirea lui »Orbis pictus« este o rezultantă a acestei opinii de sistematizare a materialului intuitiv, pentru a-i asigura viabilitatea și organicitatea în creerul copilului. Spiritul său metodic, care l-a dus la infiriparea treptelor formale în »Didactica Ma-

gna», nu l-a părăsit nici în acest domeniu, însă când a fost la practicare el a înfățișat schema lucrurilor reale, justificând această pornire pentru parcurgerea mai repede a amănuntelor și atingerea generalului, a noțiunii. Inafara lui I. I. Rousseau, care remarcă cu un simț genial rostul intuiției în formarea psihică a copilului, Pestalozzi a fost acela care a fixat normele metodice ale unui proces de intuiție, marcând drumul unei intuiții metodice, care își are rațiunea nu în sine și în mulțimea amănuntelor, ci în organizarea materialului în vederea elaborării unei idei sau noțiuni generale, care să înglobeze noianul părților.

Intuiția, revelația justă a acestor pedagogi n'a fost strigătul în pustie, deoarece întreagă falangă a pedagogilor cari au urmat, — până și oficialitatea școlară, — calcă cu certitudine pe drumul trasat de ei.

În graba mare care s'a căutat să se reabiliteze neajunsul care-a dominat secole, dintr'o extremă eronată s'a ajuns la altă extremă, stăpânită de eroare însă sub altă formă.

Maxima, »învațați lucruri, nu vorbe« n'a fost înțeleasă în spiritul ei propriu ci a fost interpretată ad litteram, ajungând ca școala noastră de azi să practice un învățământ intuitiv în care se face un abuz de amănunte dăunător educației copilului.

Dacă intuiția s'a legiferat dimpreună cu principiul intuitiv, găsindu-i-se fundamentare psihologică și pedagogică, totuș școala e azi stăpânită de acelaș viciu al acumulării amănuntelor fără o direcționare care să-i justifice rostul educativ.

Înainte cunoștințele cari se puteau preda intuitiv, erau impuse copilului dogmatic, fără nici un substrat real, după cum observa Comenius, erau ca o teacă fără sabie, ca o coajă fără sămbure, azi din contră, omorîm spiritul de observație și curiozitate cu predarea părților cunoscute și plictisitoare, fără să avem în vedere scopul unde vrem să ajungem. Ieri se aglomerau cunoștințele verbale și abstracte fără să se arate elevilor obiectul real, azi se arată, însă se rămâne la simpla observare și enumerare a părților componente, fără a se arăta rostul și semnificația lor în unitatea organismului și apoi să se ajungă la o noțiune mai clară, care să caracterizeze toată strădania intuiției sistematice.

Rostul întregului învățământ — implicit și al intuiției — nu e înșine, ci pentru formarea unei gândiri ordonate și sub dominația unei concepții unitare despre lume și viață.

Realitatea însăși care tindem s'o înțelegem este unică și fragmentarea ei este datorită insuficienței noastre mintale, însă nu vom părăsi această tendință de a ne forma o viziune unificată despre univers, printr'o elaborare continuă a materialului asimilat, ajungând la o noțiune, care să înglobeze prin caracterul ei general, toată bruma amănunțelor recepționate.

Numai cu cunoștința organică și metodică, intuiția își are rostul în școală primară, formând suflete, iar nu clădind după concepția psihologiei mecaniciste și asociaționiste. Pe lângă scopul ei intuitiv, prioritatea o are scopul educativ în sensul cum a fost indicat chiar de Herbart și de întreaga pedagogie contemporană.

Comenius și Pestalozzi au înțeles acest rost și deaceia au cerut o intuiție sistematică, organizată cere să ne ducă la de finirea genului sau speciei, sau la o noțiune generală care la rândul ei va intra ca element component în sânul altor operațiuni de sistematizare.

În baza acestor principii care trebuie să stea la desfășurarea unei lecții de intuiție apare fără rost enumerarea sarbădă a părților corpului la animal sau la orice lucru nearătând și ne evidențiind rostul și funcția lor în ansamblul lucrului, sau în viața funcțională, în comportamentul ființei și mediul ei de viață. Trebuie să se aplice principiul psihologic, lămurindu-se rostul fiecărui organ nu în sine, ci în raport cu nevoia care i-a dat naștere și în dependență de care trăiește și se menține. Ex. la pisică, ghiarele explicate cu scopul ce-l indeplinesc, rața cu pielea picioarelor, mirosul câinilor, etc. toată forma, organizația și felul de hrană, întrebunțări, se explică după semnificația pe care-o reprezintă. Lămurind și dându-se elevilor o înlănțuire metodică din care să transpire o direcționare a întregului material observat și discutat, spre o explicare care se necesită. Raportând ori așezând animalul în mediul natural de viață, se va da o explicație firească și ne-artificială problemelor sulate și totodată se va ajunge la o concepție unitară, care va asigura viabilitatea cunoștințelor asimilate.

Prin această notă de centralizare și orientare a părților cu semnificația lor naturală, se va ajunge a se imprima intuiției un caracter de intenționalitate, care înseamnă depășirea amănuntelor fără rost și integrarea lor într'un tot bine ordonat și cu adânc rost pedagogic și în acelaș timp, va răspunde unor profunde necesități constituționale a spiritului uman.

Imprimând intuiției caracter intențional școala se va priva de un învățământ plictisitor prin verbiaj exagerat, sau prin amănunte desgustătoare, intronându-se un învățământ plăcut, ca un drept răspuns permanenței curiozității de cunoaștere și pătrundere în tainele universului.

Nicolae Șerban, inv. Mureșel.

DETERMINAREA MATURITĂȚII COPILULUI PENTRU ÎNCEPUTUL ȘCOLARITĂȚII

Suntem la începutul unui nou an școlar. Un nou «contingent de copii» cari calcă pentru întâia oară pragul școlii, vin să îngroașe numărul copiilor școlari. Fiecare dintre ei încheie o lume aparte. Învățătorul are de format noi elemente în vederea unui ideal educativ.

Progresele principiilor psiho-pedagogice cer categoric raționalizarea sistematică și adaptarea metodelor la natura fiecărui elev, în arta educativă. Acest principiu imperios al individualizării educației, este chezașia viabilității operei educative întreprinse și este susținut științific și cu argumente incontestabile.

Cunoașterea individualității elevului impunându-se din considerații științifice pentru a ne asigura de reușita educației și a instrucției pe care trebuie să parcurgă elevul, se pune întrebarea: Care e vârsta dela care copilul e apt, matur pentru începutul educației sistematice, care o îndeplinește școala? Pentru a răspunde se necesită mijloacele prin care determinăm maturitatea copilului pentru începutul școlarității.

Nu e curios faptul că aproape toate legislațiile școlare

indică vârsta de 6—7 ani pentru începutul școlii, dar nu satisface din motive științifice. Copilul nu a fost până azi studiat care-i este capacitatea funcțiilor mintale, pentruca să i se adapteze întreaga viață școlară, ci i s'a impus în fiecare an anumit material pe care trebuie să-l parcurgă, constrângându-l să se acomodeze acestui »pat a lui Procust« care e școala cu toate metodele ei.

Neavând azi o monografie evolutivă cu apariția genetică a aptitudinelor sufletești la copil în raport cu vârsta, trebuie să selecționăm care copii sunt apti pentru școală, în funcție de capacitatea puterii de comprehensiunea care-o pretinde »materia școlară« elevului în cl. I-a primară.

Criteriul diagnosticării maturității copilului în vederea școlii, rămâne un mobil exterior naturii sale, deoarece este judecat și apreciat în funcție și directă dependență de »materie școlară«.

Necesitatea determinării acestei maturități se impune azi ca o exigență neînălăturabilă din motive de psihologie infantilă, totuși literatura noastră pedologică a neglijat-o complet. În întreaga pedagogie românească, cu frumoasele-i avânturi și cuceriri nu cunosc decât metoda preconizată de Dl. prof. univ. I. M. Nistor și publicată în »Analele de Psihologie« vol. II. 1935, organ de publicitate a »Soc. Rom. de Psihologie« de sub direcțiunea dlui prof. C. R. Motru.

»Metoda de cercetare a copilului de 6—7—8 ani, care intră în cl. I-a sau cl. II-a primară« a dlui prof. I. M. Nestor, prelucrată după Dr. Herbert Winkler, pleacă dela »faptul că toate legislațiile școlare indică începerea școlii la sfârșitul celui de al șasele an, presupune că la această vârstă copilul este matur, pentru »situația« școlară și este capabil

să asimileze cunoștințe,

să se înglobeze într'o comunitate de semeni«.

Urmează înșirarea însușirilor care se cer pentru »asimilarea cunoștințelor« și cu indicarea testelor capabile de diagnosticare a acestor însușiri care sunt în număr de 17.

Metoda este individuală și conține teste verbale și ne-verbale și aplicată integrală copilului, ne ajută la alcătuirea »foii personale« pe baza căreia construim »profilul psihologic« al elevului studiat experimental.

Consecințele educative care se pot extrage de către educator în viața școlară sunt incalculabile. Se poate ști gradul fiecărei funcțiuni examinate fiind indicat prin centile, și efortul pe care-l pretindem va fi în dependență de dezvoltarea funcției pe care trebuie să o știm cum să o respectăm.

Deși, această »metodă« cercetează prezența și capacitatea, funcțiilor reclamată de nevoia de asimilare a cunoștințelor în »situația« școlară și îndeosebi pentru scris-cetit, nu trebuie să se neglijeze prezența puterii de abstracție care trebuie să fie prezentă în orice act de asimilare de cunoștințe*.

În predarea numerelor, a micilor socoteli, a lecțiilor de intuiție, când din toate amănunțele predate, trebuie să extragă notele esențiale care definesc genul sau specia din care animalul face parte.

În orice istorioară morală se cere putere de abstracție atât când lucrăm cu ei pe planul sensibil, cât și cel mintal. Scopul atât al lecțiilor cât și al învățământului în general nu poate fi decât o îndrumare, prin efort personal, pentru ridicarea pe planul conceptelor abstracte generale, care se vor desăvârși într-o concepție unitară despre lume și viață.

Mai sunt de amintit și alte funcțiuni ca: puterea de sfăr-mare a percepțiilor globale, părăsirea egocentrismul gândirii și limbajul care-l ajută la înțelegerea bunurilor și vieții sociale, etc....

Prezența acestor funcțiuni în urma diferitelor experimentări psihologice încep să fie întrezărite și indentificate cu prisosință, găsindu-se la începutul sigur a construirii unei monografii integrale a vieții sufletești a copilului în raport cu vârsta. Dacă azi designăm copiii apti pentru școală în funcție de capacitatea lor de a pătrunde materia, nu va întârzia timpul când clasele nu vor fi constituite în raport cu anumite cunoștințe care trebuiesc să fie recepționate de anumiți copii cu o anumită vârstă cronologică. În școala științifică a viitorului clasele se vor constitui pe omogenitatea graduală atât cantitativ cât și calitativ a funcției sufletesti a copiilor, de unde va decurge o modificare radicală a învățământului. Elevul, cu natura sa care trebuie ajutată să se formeze în vederea unui ideal, va forma centrul preocupărilor educative. Totul se va organiza pentru o cât mai naturală dezvoltare a elevului.

Vârsta indicată de legile școlare pentru intrarea copilului în școală se va stabili științific pe posibilitățile copilului de a parcurge anumită materie. Noile vederi științifice la care s'a ajuns în urma cercetărilor experimentale a diferitelor aspecte sub care se prezintă viața psihică a copilului, justifică posibilitatea începerii școlarității la vârsta de 7 ani, deoarece globalismul perceptiv și gândirist al copilului se firimițează; egocentrismul tot la această vârstă cedează tendinței de socializare în limbaj și gândire, facilitează pătrunderea produselor sociale a vederilor și conceptelor: atașamentul lui la grup fiind din ce în ce mai sigur.

Evoluția intereselor dela cele perceptiv, glosice și generale se îndreaptă spre obiecte speciale. Când se va stabili prezența și gradul și altor funcții la copil în raport cu vârsta lui, atunci întreg învățământul se va organiza ca un drept răspuns la nevoile formative al fieții lui sufletești în plină desvoltare.

Determinarea maturității copilului pentru începutul școlarității nu se va mai face în funcție de un ce exterior naturii copilului, ci în dependență de mobilul interior al vieții lui psihofizice, dictat de natura intereselor lui și gradul de maturitate a funcțiunilor lui. Necesitatea acestei determinări este îndubioasă și toți învățătorii cari vreau să îndeplinească o operă educativă rațională, nu se pot dispensa — fără pierderi incalculabile, — de diagnosticarea capacității copilului la intrarea lui în școală.

Cercetându-l experimental, prin mijloacele cari ni le procură »Metoda« dlui prof. I. M. Nistor, pe orice copil care a împlinit vârsta de 7 ani, ne vom putea sesiza întrucât va putea el răspunde pretențiilor reclamate de actuală organizare de școală, prognosticând asupra valorii diferitelor funcțiuni, și în consecință, adoptând metode și pretenții, la însăși natura reală a funcțiunii și în general a nivelului lui mintal.

Metoda Dluș I. M. Nistor ne este singurul îndreptar de acest fel în elucidarea acestei probleme și singurul răspuns care l-a dat pedagogia românească unei astfel de probleme atât de reclamate de principiul pivot al unei educații naturale: »Individualizarea Învățământului și educației.«

Petru Șerban

CATEHIZAREA ÎN ȘCOALA PRIMARĂ...

Predarea religiei, a învățământului religios, în școală, făcută de preot se numește catehizare sau catehizație. A învăța pe alții, a catehiza, este o misiune pe care Hristos a așezat-o pe umerii apostolilor și ucenicilor Săi, iar urmașii acestora, preoții, prin darul hirotoniei, o primesc printre cele mai de seamă obligațiuni. Preotul catehizând se face ascultător celor spuse de Mântuitorul: »Drept aceea mergând învățați toate neamurile...» »Învățându-le să păzească toate câte am poruncit vouă« (Matei, cap. 28).

Catehizarea are în școală un capitol special, cu totul deosebit, nu poate fi încadrată în aceleași sisteme și grupări cu celelalte obiecte de învățământ; formează singură o problemă diferită de problemele de pedagogie care le ridică celelalte ramuri ale învățământului.

Scopul sau mai corect spus idealul catehizării, este de altă factură, de altă nuanță decât al celorlalte discipline, domeniile sunt diferite. Regimul este natural că este și el diferit.

Scopul învățământului este de a îmbogăți tezaurul de cunoștințe ale individului spre a-l pregăti cât mai bine pentru viață, pentru sbuciumul și frământările lumii acesteia.

În general, în afară de religie, toate celelalte obiecte au în vedere partea intelectuală și într'o oarecare măsură și cea volițională din suflet.

În obiectul religiei pe primul plan stă partea afectiva, materialul predat la acest obiect se adresează în primul rând sentimentelor și apoi inteligenței și voinței.

Concepția ortodoxă despre menirea religiei o concretizează preotul profesor Gh. Maior spunând: »Scopul predării religiei în școală, după unii e formarea *caracterului*, după alții formarea *caracterului religios-moral*. Spun prea puțin. Mai întâi caracterul nu se formează ci se desvoltă. După ortodoxie se desvoltă până ajunge caracter creștin ortodox, ceea ce înseamnă totodată și membru conștiu și activ al bisericii sale. Un protestant poate desvolta caracterul viitorului său coreligionar, ca să devie numai religios moral, constituind o »biserică»

aparte, sau nici o biserică pe lumea aceasta. Dar nu cred că va admite acest scop învățământului religios un romano-catolic, care crede că biserica e totul și individul prea puțin, unde societatea e suverană și individul redus la simplu »ins«. Cu atât mai puțin se va împăca ortodoxia, care privește creștinismul în alt chip. Ea rostește cu Domnul »Împărăția mea nu e din lumea aceasta«, deși începe pe pământ, individul e tot atât de scump cât este și societatea. Individul va supune și va sprijini societatea, societatea va ocroti și va ajuta să progreseze individul. Ambii trebuiesc armonizați, căci numai așa se întemeiază cu adevărat împărăția lui Dumnezeu pe pământ..

Învățământul nostru religios de ori ce fel nu-și poate fixa alt scop decât pe cel al ortodoxiei, deci de a desvolta în copilul mic caracterul mare creștin ortodox, făcând din cugetarea lui, cugetare nobilă creștin-ortodoxă, din voința lui voința tare creștin ortodoxă, prin puterea învățaturii și a harului divin.

Mai practic pusă problema învățământului nostru religios ar fi: să facem din fiecare viitor creștin un membru conștiu și activ al Bisericii. (Prot. Gh. Maior: Preotul în școală. Revista Teologică. Decembrie 1932).

Mai precis găsim concretizat idealul ce trebuie să-l călăuzească pe catihet în scrisoarea pe care Sf. Apostol Pavel o scrie Galatenilor pe care îi avea în grija sa să-i învețe și cărora le spune: »Copiii mei, pentru care sufăr durerile nașterii iarăși, până ce Hristos va lua chip în voi.«

Apostolul Pavel a fixat un ideal, pe care niciodată preotul-catihet nu trebuie să-l piardă din vedere.

»Până ce Hristos va lua chip în voi« iată idealul pentru care-și cheltuia Sf. Apostol Pavel toată strădania. Hristos a a mai spus odinioară »Lăsați copiii și nu-i opriți să vină la mine«. Dorința Mântuitorului este ca pruncii să fie lângă El, cât mai aproape cu sufletul de El, iar Apostolul Pavel, vrea ca în sufletul ucenicilor săi, în sufletul celor pe care-i catehiza, Hristos să ia chip din inima lor să facă lăcaș de bună găzduire pentru Iisus. Iată idealul catehizării: a apropia pe copii de Hristos, a face ca în sufletul lor să se imprime adânc chipul lui Iisus, pentru a-L urma, a trăi viața Lui, a suferi și a se jertfi ca El.

Scopul educației religioase, slujba catihetului, este: a aduce

pe copii la Hristos, a-i face să-L cunoască, să-L iubească și să se străduiască a-I urma exemplul trăindu-I viața.

Religia înseamnă trăire nu acumulare de cunoștințe și din această cauză are un regim special, sistemele disciplinelor așa zis »laice« nu i-se potrivesc peste tot.

Cunoscând temeinic și convins adânc catihetul despre scopul misiunii sale, va putea foarte ușor să găsească mijloacele de a o realiza, de a o aduce la desăvârșire.

Catihetul nu va căuta, prea mult, să predea religia după sistemele și metodele pedagogiei omenești, laice, fiindcă acestea nu se potrivesc cu spiritul obiectului său. Sistemele și metodele pedagogice sunt elaborate având în vedere lucruri omenești, pe când religia este de origină divină, pregătește aici pe pământ calea spre cer, spre cele cerești.

În caz rar, sau chiar deloc, este nevoie de catihetul să recurgă la știința oamenilor, căci religia trebuie predată după metoda celui mai mare dintre toți pedagogii, după metoda lui Hristos.

Pedagogia lui Hristos, este pedagogia ideală a catehetului, metoda lui Hristos este metoda ideală a catehetului.

Isus Hristos, în activitatea Sa de învățător, a pus bazele unor principii de pedagogie, pe care numai că nu le depășesc alte principii de educație dar nici măcar nu se ridică până la înălțimea lor, până la perfecțiunea lor.

Principiile lui Hristos sunt universale și valabile pentru vecie, și atunci de ce să alergăm la ajutorul neputinței și a neprecerțiunii omenești?

Cele patru Sfinte Evanghelii cuprind toate aceste principii ale lui Hristos, fie enunțate direct lucru mai rar, fie putând fi cu ușurință scoase din faptele și cuvintele Mântuitorului.

Citirea și temenica posesiune a Sfintei Scripturi — aceasta sfântă și dumnezeiască pedagogie — este o condiție de mare importanță, fără împlinirea căreia nu v'a putea fi pedagog, bun catehet.

Din Sf. Scriptură învață catehetul cum să se comporte în raporturile cu învățăcei săi, cu fiii săi duhovnicești pe care îi catehizează. Atitudinea Mântuitorului este aceea ce se impune catehetului.

Dragostea creștină, trebuie să fie focul nestins care să mi-

stuie inima preotului catihet, căci prin dragoste a realizat și Hristos mântuirea neamului omenesc. Dragostea o recomandă, poruncind-o Hristos, tuturor urmașilor. Iubirea caldă și bună trebuie s'o vadă copiii în sufletul părintelui lor sufletesc. Să simtă copiii cum preotul îi învâluie cu nemărginita și nemăsurata dragoste.

Iubirea creștină este primul element pe care catehetul are datoria să-l înstăpânească în sufletele copiilor. Pe acest fundament neclintit al dragostei să clădească, făcându-și ucenicii să înțeleagă și mai ales să trăiască cu toată inima dragostea de Dumnezeu și iubirea față de aproapele.

Hristos — divinus pedagog — a iubit mult și prin iubire a câștigat sufletele oamenilor. Catehetul care va reuși să sădească în inima copiilor cel mai mare principiu al creștinismului: dragostea, a realizat mult, munca îi va fi ușurată, rodul sigur și îmbelșugat. Căci tot ce se clădește pe dragoste nu se va nimici în veci. Preotul prin dragoste creștină va aduce în mod sigur sufletele copiilor la picioarele lui Iisus, va face ca »Hristos să ia chip în inimile lor.

În orice împrejurare catehetul trebuie să deschidă ochii elevilor săi, să-i facă să înțeleagă că toate câte sunt în cer și pe pământ în dragostea lui Dumnezeu își au isvorul. Toate câte le face Dumnezeu, din iubire față de omenire isvoresc.

Să nu se arate copiilor un Dumnezeu, crud și răsbunător, să nu fie amenințați mereu cu pedeapsa lui Dumnezeu, căci în cazul acesta frica, nu dragostea și convingerea va rodi în sufletul lor.

Mântuitorul a avut un mare respect de lege. Învățătura sa o prezenta ca sfântă insistând în orice împrejurare asupra acestei sfințenii. Catehetul va avea grijă să nu învâluie lecțiile de religie în atmosfera basmelor și legendelor, introducând în ele elementul fantastic. Întâmplările biblice vor fi redată în așa fel încât să nu pară povești sau alte plâsmuiri de ale minții omenești ci realități, lucruri petrecute și trăite odinioară.

În tot momentul, catihetul, va fi condus de grija de a-i face pe copii să vadă că în lecțiile de religie există ceva sfânt ceva ce nu se află în lecțiile de altă categorie (D. Călugăru: expunerea materialului religios în școala primară. Revista teologică Nr. 8—9. 1932. Sibiu).

Nu este recomandabilă expunerea unei lecții de religie în mod prea poetic, cu un stil prea înflorit, în care să domine fantasticul și elementul mitic legendar. Dar nici în mod arid, sec, fără viață și căldură, nu trebuie predat materialul religios. Păcatul este însă în aceea că demulțorii furați de farmecul formei denaturăm, schimbăm cu totul înțelesul și sensul adânc al lecției.

O lecție de religie trebuie predată în așa fel încât în clasă să se răspândească o atmosferă plină de mireasma sfințenie, care să zămislească în sufletul copilului, duhul religiozității și al credinței» (D. Călugăru).

Pentru a fi înțeles și a cuceri pe ascultători, Mântuitorul se pogoară la nivelul lor, le vorbea adresându-se sufletului lor, servindu-se pentru a-i învăța, de material din sfera vieții și a cunoștințelor lor.

Învățătura expusă în parabole o îmbracă într'o haină atrăgătoare și foarte ușor de înțeles.

Așa va căuta să procedeze și catihetul, se va strădui să-și cunoască cu temeinicie elevii, mai ales din punct de vedere sufletesc. Va da fiecăruia ce i-se potrivește, coborându-se la înțelegerea și capacitatea lor spirituală.

Am pomenit pe la început de religie și celelalte obiecte de învățământ. Nu cred a fi necesar să cercetăm cu amănunțime raportul dintre religie și sistemele pedagogiei, laice. Vom face doar câteva reflexiuni sumare. De metodele și sistemele ce reglementează învățământul în general, în cazul religiei, nu vom fi obligați a ține seama, decât în măsura în care ajută la realizarea idealului nostru, de dragul formei, în cazul că ne-ar stânjeni, nu le vom menține.

În spiritul acestei concluziuni putem rezolva două dintre cele mai frecvente probleme: problema treptelor formale și a metodelor școlii active.

Treptele psihologice în predarea unei lecții de religie sunt recomandabile, dar dacă ne mulțumim strict cu aplicarea lor, nu putem pretinde că am făcut o lecție care și-a atins cu totul scopul.

Respectând numai treptele psihologice am reușit să dăm elevului un bagaj de cunoștințe material suficient pentru intelect și rațiune, dar aceasta nu este deajuns, căci a rămas ne-

utilizată tocmai partea cea mai importantă a sufletului, partea afectivă, sentimentul.

Dacă nu vom adăuga și această parte, punând-o pe primul plan, n'am realizat nimic din idealul catihetice, lecția a rămas fără nicio viață, fără nici un efect.

Să se întrebuițeze treptele formale, dar cu grijă, cu atenție la primejdia raționalizării și a intelectualizării, ce face din lecție un material uscat, arid și fără de viață. Prea stricta observare și exclusiva întrebuițare, a treptelor formale duce întotdeauna la raționalizarea ce omoară sentimentul. Numai atunci când treptele formale vor fi însuflețite, când li-se dă viață, sentiment, căldură, lecția trecută prin ele va avea efect.

Nu toate lecțiile de religie se pretează la întrebuițarea treptelor formale, vom utiliza numai pe acele care se potrivesc

Metodele euristice — prin întrebări și răspunsuri — pe care le preconizează și întrebuițează pe scară întinsă școala activă, nu sunt potrivite decât în foarte rare cazuri în tratarea unei lecții de religie.

Cea mai potrivită formă de predare este aceea a expunerii, a narațiunii făcute cu suflet și căldură de catihet.

Prin studierea și aprofundarea faptelor și a cuvintelor lui Hristos, un catihet găsește atâtea mijloace și procedee câte vrea, pentru a realiza idealul învățământului religios în școală.

Nu credem că există problemă pe care ar pune-o învățământul religios care să nu-și găsească deslegare în învățătura lui Iisus.

Identificându-se, trăind din plin exemplul dat de Hristos, preotul va deveni un catihet bun, un pedagog ideal.

Cunoscând bine ce are de făcut în școală, catihetul — cunoscând în mod precis idealul catehizației, de-a face din copiii buni creștini, căci ori cine este bun creștin este și bun cetățean — munca lui este apreciabil ușurată, iar rodul bun asigurat.

În opera de educație religioasă au rol de capitală importantă: personalitatea preotului și învățătura sa teologică.

I. Ageu

Studii

MUZICA SECOLULUI XIX.

Muzica își însușește terenul pierdut de celelalte arte și se menține cu curaj.

(Cap. LIII din »Histoire des Arts« de H. v. Loon, în românește de P. Selegean).

Congresul din Viena, în 1815, a lichidat afacerile Revoluției Franceze. Napoleon muri în 1821. În 1827 Beethovem îl urmă în mormânt. După trei ani, ultimul dintre Burboni fu alungat de pe tronul Franței. În anul următor cel dintâi tren de călători circula între Liverpool și Manchester și entuziasmul stârnit de acest înaintemergător al progresului era atât de viu încât Prințul d'Anhalt—Cötten (coboritor din familia patronului lui Jean-Sebastien Bach) exclamă: »Trebue ca și țara mea să aibă un drum de fier de-acesta nou, chiar de m'ar costa o mie de taleri!»

Peste tot, uzinele desființau vechile meserii. Sursa valorilor industriale îmbogățea oameni cari nu știau dacă bumbacul crește în pomi sau dacă se extrage din pământ. În Anglia, la țară, turme de copii, ca și animalele împinse la abator, erau trimiși în mine și'n fabrici. Ici și colo se ridica un glas, ca cel al lui Ruskin, pentru a anunța că toate acestea vor duce la haos și la autodistrugere, dar numai câteva bătrâne doamne sentimentale, secondate de adolescenți, plecau urechea la aceste avertismente. Lumea se năpustea spre progres, nimic n'o putea opri.

Pictorii se cheltuiau în eforturi sterile. Autorii (afară de câteva excepții ca Balzac și Dikens) căutau un refugiu în contemplarea trecutului mai fericit. Arhitecții se aplecau asupra planurilor de turnătorii și uzine, din ce în ce mai urite. Clerul știind din ce parte veneau subvențiile, răsfoia Sfintele Scripturi pentru a descoperi vreun text stabilind în mod lămurit că Domnul aproba toate acestea, că totul era spre mai bine în cea mai bună din lumile posibile. Oițele lor compătimitoare le ingenunchiau conștiința împărțind supă și carne de conservă nenorociților căzuți la margina drumului într'un van efort de-a se ține în ritmul talazului accelerat.

Dar iată că atunci a intervenit un grup de visători deslegați de orice simț practic, care crede un port de refugiu și înscrise cu îndrăsneală deasupra porții: »Veniți, voi cari sunteți greu încercați și la noi veți găsi odihna.«

Acești visători erau muzicienii. Mulți au fost aceia cari au plătit cu viața o asemenea imprudență. Alții au supraviețuit numai fiindcă pielea lor era atât de groasă ca a rinocerului și fiindcă îndurau admirabil privațiunile. Câțiva și-au câștigat chiar un oarecare renume în cursul vieții și se găseau câteodată în măsura de a-și plăti datoriile. Dar toți, dela Carl Maria von Weber până la sârmanul Schubert, care ar fi fost atât de fericit să se distingă ca învățător sătesc, toți au făcut tot ce le-a stat în putință pentru a dărui lumii un mijloc comod de a scăpa de insuportabila realitate. Ei se foloseau uneori de mijloace stranii pentru a-și atinge scopul. Utilizau cu drag gnomii, nimfele și alte creaturi feerice. Weber popula cea mai mare parte a scenelor lui cu personajii ca Puck, Oberon, Titania, Rübezahl. Epuizând aceste subiecte delectabile, anumiți autori ca Meyerbeer (om de afaceri încăpăținat) mergeau să-și caute inspirația la cimitir, în timp ce alți mergeu în țări exotice pentru a recolta motive noi pentru melodiile și operele lor.

Trebue să vorbim întâi despre operă, deoarece prima jumătate a secolului XIX a fost îndeosebi închinată acestei forme muzicale. Ca operă, aceasta nu era atât de faimoasă, cel puțin în sensul știut de noi, pentru că orchestrele erau mediocre, corurile erau lipsite de siguranță și cântăreții, surmenați și rău plătiți, eșiau adesea din ton. Dar acest gen artistic a rămas foarte viu. Contrar picturii, arhitecturii și sculpturii, el continua să răspundă necesității primordiale în existența a mii de oameni. Nu amintesc drept dovadă decât enorma popularitate a ariilor compuse în acest period. In ele nu mai recunoaștem arii de operă. Ele s'au încorporat atât de bine în repertoriul obișnuit al străzii, încât suntem ispitii să le luăm drept adevărate cântece populare. Când o arie ajunge la o astfel de soartă, însemnează că și-a îndeplinit bine rostul.

In Germania, opera romantică e reprezentată de trei compozitori mai însemnați Ludwig Spohr, Carl Maria von Weber și Heinrich Marscher. Despre Spohr — cu toate că ne-a lăsat vreo sută cincizeci de compoziții, dintre cari cincisprezece

concerte pentru vioară și o jumătate de duzină de opere — aproape că nu ne mai amintim decât pentru că a scris o metodă de vioară după care generații de nenorociți copii au fost constrânși să învețe elementele unei arte mult prea grea pentru individul mediocru. Marscher ar fi uitat fără al său *Hans Heiling* (din care s'a inspirat Wagner pentru Vasul Fantomă) și *Vampirul*, una dintre acele dintâi drame sângeroase cari, de atunci, au reputat un atât de mare succes sub formă de opere sau filme.

Cât despre Weber, el este popular încă. Poate că nu și în America, țară care, în materie de operă se găsește într'o situațiune deosebită. În dragostea lor pentru gigantesc și senzational, americanii vor să aibă cele mai mari spectacole, cele mai mari săli și cei mai mari cântăreți, — sau mai bine nimic.

Opera lui Carl Maria von Weber nepretându-se artificiiilor de ordin comercial, este foarte nepopulară în fața directorilor de spectacole și se aude rar. Păcat, deoarece, după Wagner, Weber a fost fără îndoială cel mai bun om de teatru printre compozitorii de opere. Născut în 1786 într'un sat aproape de Lübeck, el aparținea unei familii care a văzut zile mai bune. Tatăl său era un vechiu ofițer iar mamă-sa o cântăreață de operă. În această privință familia lui Weber amintește puțin pe cea a lui Mozart, cu care ea avea mai mult decât o trăsătură comună.

Tânărul băiat care, ca și iluștrii săi contimporani Lord Byron și Tallyerand, era șchiop, primi o temeinică instrucțiune muzicală, dar familia fiind veșnic în călătorie, el a avut numeroși dascăli. Michael Haydn, fratele lui Joseph, fu unul dintre ei. L-a avut deasemenea pe Abt Vogler care instruia și pe Meyerbeer. Cântăreți și șefi de orchestră participau la formația sa profesională atunci când asista la repetițiile spectacolelor organizate de tatăl său.

Biografia lui nu-i complicată. A trebuit să muncească din greu pentru a-și câștiga pâinea, dar el a moștenit, din nefericire, dela strămoșii săi, anumite înștințe de mare senior, lux foarte costisitor, după cum știți. Pe lângă aceasta, sănătatea-i era șubredă și ca și Byron, suferea de a se ști infirm. El n'a trăit destul de mult pentru a da toată măsura sa, dar *Frei-schütz* și *Oberon* ajung pentru a-i asigura o pozițiune dura-

bilă printre celebritățile muzicii.

Pentru a arăta, odată mai mult, cât este de greu să judeci meritele unui om după popularitatea de care s'a bucurat în apogeul gloriei sale, vom cita cazul lui Gasparo Spontini. Nu există unu la mie, nici printre muzicieni, care să-și amintească în mod precis ceea ce a fost acesta. Și totuși, acest personaj a fost Toscanini al erei napoleoniene. Impăratul și soția sa (mai ales aceasta) îl considerau ca pe cel mai mare muzician al tuturor timpurilor. Papa l-a gratificat cu un titlu de noblețe, acela de conte de Sf. Andrea. Regele Prusiei l-a invitat la Berlin ca să dirijeze opera regală și l-a decorat cu ordinul *Pentru Merit*. Cea mai bine cotate universitate germană, aceea din Berlin, l-a numit doctor *honoris causa* în Muzică. El a fost un onorabil urmaș al lui Gluck și întemeietorul unui stil grandilocvent care trebuia să fie perfecționat în continuare, de către Giacomo Meyerbeer, fiul lui Herz Beer, bancher în Berlin și al soției acestuia, Amalia Wulf. Dar nimeni nu-și amintește astăzi de opera lui Spontini și va trebui să faceți cercetări laborioase la buchiniști pentru a de un exemplar al *Olimpiei* sale sau al lui *Ferdinand Cortez*.

Asemenea soartă nu i-a fost hărăzită unuia dintre cei mai dăunători rivali ai săi, Giachino Antonio Rossini. Se prezintă încă din timp în timp al său Wilhelm Tell și Bărbierul din Sevilla, după cum avem deasemenea ocaziunea să ascultăm uneori *Fiica Regimentului* și *Lucia de Lammermoor* ale altui compozitor pe atunci foarte gustat, Gaetano Donizetti.

Dar operele tuturor italienilor din această operă se șterg în uitare deoarece, după cum v'am spus într'un capitol precedent, nu mai avem artiști în stare să le cânte. Muzica lui Weber, dimpotrivă, se potrivește de minune cu gustul nostru modern. El lasă instrumentelor grija de a explica situațiunile sale dramatice. Când vrea să ne dea impresia de a rătăci singur într'o pădure adâncă, oboii, clarinetele și cornii englezi se angajează să creieze atmosfera silvestră.

Beethoven încercase, dar cu mai puțin succes, din moment ce el s'a văzut obligat să dea câteva explicațiuni verbale pentruca publicul să-și dea seama că era luat la plimbare peste câmpii și că va trebui să se adăpostească încurând de furtuna

ce amenință. În *Freischütz* și în *Oberon* presimțim tot ceea ce se va petrece.

Freischütz, între paranteze, a fost prezentat întâia oară la Berlin în ziua celei de a șasea aniversări a bătăliei dela Waterloo. Weber știa atunci că era atins de tuberculoză. El n'a continuat mai puțin să lucreze. Cinci ani mai târziu, mergea la Londra unde i s'au promis o mie de lire pentru o operă. În 5 Iunie 1826, directorul său l'a găsit mort în pat.

În 1844 rămășițele i-au fost transportate la Dresda. Richard Wagner i-a rostit discursul funebru. El s'a exprimat — zice-se — cu o mare elocvență. Nu mă îndoiesc. Cel mai eminent dramaturg muzical își aducea omagiul, pedecesorului său.

LiteraturăPoezii de Petru Șfetca

Stante

*Tristețea a crescut ca o cădere rară
Parcă din sufletul meu sau de afară
Mâna vrea să o culeagă, dar se usucă:
Ca un dor de toamnă sau ca o nălucă.*

*Mi-au rămas între degete umbrele tale
Sunt ca o liniște de subfiri și de pale.
Pentru ele îmi joacă brăzdare puține pe frunte,
Peste tristețea mea zâmbetul nu găsește o punte.*

Vibrații de toamnă

*Iubita mea e Toamna și o chem
Cu mâna'ntinsă să urnească vântul.
Am fulgerat în arbori un blestem
Că-i plină noaptea peste tot pământul.*

*Desprinsu-l-am castanilor bătrâni
Frunzișul rar a tinereții mele.
Și-am aruncat cu visul după câni
În noaptea asta rece, fără stele.*

*Tot deavoli mici încearcă drumuri mari,
Și s'ar putea la noapte să ne ducă.
Fecioara mea e Toamna și pândari
Mi-s brațele în ceață de-o apucă.*

*În pieptul ăsta rece, de pământ,
Sunt frunze moarte de-a iubitei mele;
Stătea târziu, cu ochii către vânt,
Și-și despletea cântarea în inele...*

O toamnă,

O toamnă ca'n toți anii, în suflet urea să bată
 Și soarele și vântul s'au desrădăcinat.
 În palpitarea nopții, cu freamăt necurat
 O cucuvaie taie tăcerea deodată.

Și marea spaimă strânge în umbre arcuite,
 O nostalgie mică din fiecă amurg.
 Tu stai ascunsă'n tine că s'ar putea ispite
 Să-ți umple ochii vineți, cu frunzele ce curg.

E glasul lui Octombre, prin pâlcuri mari de rațe
 Ce trec colina zării, cu oboseala'n plisc.
 Eu am întins innalte spre ceruri două brațe:
 Să simt răceala lunii cu degetul pe disc?

Neva

Neva, sunt bolnav la ochi ca de somnul mare,
 Tremură anii mei douăzeci fiecare.
 Inima slabă mi s'a chircit în piept mică,
 Simt eu că mâna Lui curând o ridică...

Neva, numai toamna să fie oare de vină
 Că n'am mușcat din viață cu buze de tină?
 Sufletul meu a crescut arbore către boltă,
 Eu nu știu de am pus în urcuș și revoltă.

Dacă-mi amintesc cum a'ncercat să răsară,
 Mâna ta nu putea fi atunci barbară;
 Toate ranele m'au durut și s'au deschis tare,
 Tu erai toamna mea cea mai mare!

Neva, anii grei s'au rostogolit și peste noi
 Ne-am lăsat de mână când toamna era mai plină de ploi;
 Poate te-ai ascuns în frunzara amintirii departe.
 Nu te mai caut; cineva s'a culcat la mine'n suflet de moarte...

Rod

*Pârg de vară
Peste Țară,
Iar a copt lumina'n spice,
Și mi-s ochii pe colnice
Unde culcă coasele
Lanuri — mătăsoasele —
Poate'n snopii ștrânși în rod
O să crească mult norod,
Fiindc'au pus o mână plină,
De curat și de lumină,
Țărani mari și supți în soare,
Cu o frunte de sudoare,
Și a dat și El din zare
Mare binecuvântare,
Semn făcând peste zăvoaie,
Botezându-le cu ploaie...
— Doamne ruga mea ridici
Printre stelele de icil...*

Când se deschid zărilor...

*Sus lumina clatină
Zâmbete de datină.
Că s'a fost pornit de ici
Un triunghi de rândunici,
De a stors ciorchini de dor
De pe muchea zărilor.*

*Liliac fășnit în vânt,
Floare de azur și cânt,
Sufletul pe unde-l sui
Pentru rugăciunea lui,
Pentru ochii Domnului:
Clătinarea somnului?*

REVEDEREA

de T. Reculescu

Saloanele »Maternității« erau ticsite până la ultimul pat. Eri, când salvarea a cules din Dudești o femeie ce năștea pe stradă, medicul de serviciu — om milos — a dat ordin să se așeze un pat în cămăruța strâmtă și întunecoasă din capătul coridorului, care până atunci nu putuse fi întrebuițată la nimic. Nimeni nu cunoștea pe nenorocita care zăcea fără conștiință. Reporterii »faptelor diverse« au putut afla în cartier că femeia se pripășise nu de mult pe acolo și se numea Zoica. Alteva nu știau. Nici de unde a venit, nici unde locuiește.

Când într-o după amiază târzie de toamnă, Traian Bengescu a citit acestea în coloanele unui ziar expus trecătorilor în vitrina redacției, s'a clătinat pe picioare. S'a clătinat din pricina emoției mai mult decât din cauza foamei. În momentul acela a uitat că de două zile nu simțise gustul pâinii. Singurul lui gând era s'o vadă cât mai de grabă pe Zoica. Cu tramvaiul ar fi ajuns relativ repede, — dar de unde cinci Lei? Iși strânse pe trup paltonul sdrențuit și porni. Mergea fără să vadă pe cineva, fără să audă pe cei din jurul său. Intindea pasul mare, cât mai mare. Aproape fugind, lovea puternic caldarâmul cu tocurile ghetelor scâlciate. Un singur gând: Zoica.

Sunt șase luni de când o caută. Șase luni de când înnebunit de durere și sfâșiat de remușcări, a părăsit belșugul din casa părinților, colindând oraș după oras, s'o caute. Nu bănuia unde și când o va întâlni, dar știa că trebuie s'o găsească. Iar asta se va întâmpla acum: mai are două colțuri și ajunge. O va vedea în sfârșit. Va fi o explozie de bucurie. Se vor bucura împreună. Va fi bucuria revederii; va fi sfârșitul calvarului.

Dar copilul? Copilul lui născut pe caldarâmul străzii, trăiește oare?

Da?

Nu?

O, dar desigur. Ce gânduri! Desigur că trăiește.

La poarta spitalului se'nșiră în rândul celor cari așteptau. Pe o tablă citi: »Vizitarea bolnavelor se face între orele 4—6«. Venise prea devreme. Și totuși lui i se părea că-i pre-a târziu.

Se aciuă lângă perete, rezemându-se cu spatele de zid. O ploae măruntă și rece linia vertical plumbul, după amiezei acesteia, în timp ce Traian rămase cu privirea fixă în gol.

Foamea începuse din nou să-l chinue, când poarta cea mare se dete în lături, jelindu-se înfiorător.

Intrară cu toții. Traian e'nfrunte. În fața pavilioanelor, în timp ce toți ceilalți intrau, el se opri. Unde să intre? Unde-o fi Zoica. Privi în jur. Cu un gest nehotărât, își netezi părul crescut pe obraz, apoi intră într'un salon. Lehuzele stăteau răstignite'n cearșafuri albe. Obrajii lor împrumutaseră din toamnă când galbenul unei frunze ce stă să cadă, când purpuriul unui asfințit în ajun de furtună. Dar Zoica de ce nu-i între ele? Unde-o fi Zoica?

O infirmieră îi arată o ușă la capătul coridorului, o ușe pe care dela ora prânzului n'o mai deschisese nimeni. Traian fugi într'acolo și intră vijelios. În prag se opri cu sufletul pe buze: Ce nesocotință! Nu putea bănuî că o va găsi dormind? Și cât e de frumoasă când doarme. Niciodată n'a văzut-o atât de frumoasă. Se apropia pe vârfuri s'o privească de aproape, să-i simtă respirația. De rândul acesta dormea atât de lin, de parcă nici nu răsufla. Un surâs, ca o roză pală, i-a înflorit în colțul gurii. Altfel ar fi jurat că privește o statuie. O statuie de marmoră mai albă decât lumina: ca un suflet de fecioară.

Doamne, cum ar vrea s'o trezească. S'o vadă bucurându-se dimpreună cu el, să fie veseli, cum n'au mai fost de când s'au despărțit. Dar de ce-au trebuit să se despartă? Că doar el și-a vrut-o soție. Nu s'a dus la părinții ei să le spună acest lucru? N'au vrut să-l înțeleagă. Ci-că le-a desonorat fata. Pe Zoica. Pe cea care i-a fost lumina vieții, a putut iubirea lui s'o desonoreze?

Și-au alungat-o...

De-atunci n'a mai văzut-o. Dar de ce s'a ferit de el?

De ce m'ai ocoliș, Zoica? N'am reușit să-ți arăt toată dragostea mea? Nepriceput și netrebnic am fost. Credeam însă că-mi poți privi în suflet, că o vei descoperi tu acolo și că o vei primi ca pe cel mai sublim dar. Nu e mult, ai dreptate, dar e tot ce pot oferi mai frumos la 20 de ani. De ce-ai plecat? De ce te gălesc aci, în zăpada cearceafurilor, când eu mi-ași fi sfârticat inima să te învelesc în purpură. Dece-ai

preferat o viață aspră, de câine, când eu îți legănam sufletul și ți-l mângăiam cu catifeaua iubirii? Dece, Zoica? Dece m'ai lăsat să-mi plâng disperarea pe urmele-ți pierdute, să 'ndur foame și frig, pentruca după zile de sbucium să mă aciuu doar prin maidane și pe sub poduri, singur cu gândul la tine. Iar alături, în tăcere, ingenunchia noaptea. Intunericul mi se lăsa în suflet greu, ca 'n nopțile fără lună. Mă 'nfrăteam atunci cu pământul jilav — și adormeam. Tu veneai de fiecare dată, în haină de lumină pe luciu de ape, iar, când te apropiai întindeam cu înfrigurare mâinile spre tine. Treceai, iar eu te cheamam cu disperare. Hăuia nemărginirea de strigătele mele. Undeva, departe, un câine se tânguia și el. Dece-ai fost neîndurată, Zoica? Nu lua acestea drept muștrare. Bucuria de a te fi regăsit întrece cu mult măsura suferințelor mele.

Intr'o dimineață o turturea m'a trezit la o margine de pădure, lângă un turn din alte vremi, învelit în mușchi și trandafiri sălbatici. Aurora își uitase într'adins nestematele pe firele lungi de iarbă, iar soarele-și frângea sulیțele în părăul ce sărea vesel printre bolovani. A fost o dimineață frumoasă, frumoasă ca tine. Am închis-o în turn, până 'n ziua când te voi duce în țara aceea de basm, ca să-mi fii regină...

Ușa cămăruței se deschise pentru o clipă, iar infirmiera trase lângă pat un scaun șchiop și așeză pe el o ceașcă de cafea cu lapte. Traian înțepenise în picioare lângă Zoica. Dar ochii i se holbară și, fără să-și dea seama, înghiți în sec. Aburii licoarei se ridicau și-i gâdilau nările. Ceașca începu să ia proporții uriașe. Se mări într'atâta, încât Traian, văzu cum cojile de pâine neagră, pe cari le mâncase timp de șase luni, se dădeau la fund, iar în locul lor, creștea, cât muntele, un cozonac moldovenesc. Picioarele îi tremurau. Tremura din tot corpul. Se lăsă în genunchi și-și lipi buzele de ceașcă. Inchise ochii și sorbi până la ultima picătură pe care o simți sărată. I se rostogolise dintre gene...

Amurgul prinse a plânge la fereastră. Traian stătea încă 'n genunchi cu capul rezemat de marginea patului.

— Indurare, Zoico, iertare! Sunt mai nenorocit decât un câine vagabond. El se hrănește din mila tuturor, iar nu tâlhărește din merindele unei bolnave. De mă poți ierta, iartă-mă.

Sunt doua zile de când n'am mâncat. Tu de când n'ai mâncat, Zoico? Voi spune infirmierei că ți-am vărsat cafeaua, și-o voi ruga să-ți aducă alta. Să-i spun! Nu-mi răspunzi. Mai bine 'nduri foame dar nu vrei să mint, inger scump.

Aș vrea să plecăm de-aici. Cât mai curând. Vreau să te duc în țara basmelor, în țara dimineților de aur și-a nopților de argint. Să te duc pe aripi de zefir la turnul cel vechiu și s'aprind în cinstea ta toate candelile cerului, iar luna, cu brațe de lumină, să ne așeze pe frunte coroana de lămâiță. Ingerii să coboare, toți, în frunzișul plopilor din marginea pârâului și să cânte frumos marșul nupțial.

Să plecăm Zoica. Ridică-te! De ce nu te ridici? Nu m'auzi? De ce-ți sunt mâinile reci? Ți-e frig? Dar ești toată rece. De ce ești rece? Și de ce nu te miști? Zoica?

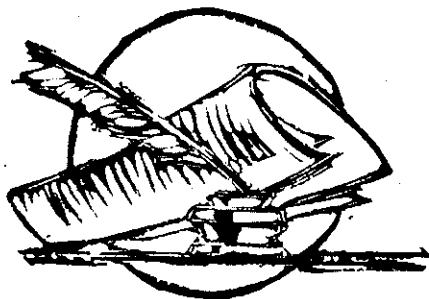
Zoica!

Ușa cămăruței se deschise pentru a doua oară. Infirmiera anunță ora șase. Vizitele trebuiesc intrerupte.

În fața geamului, un bătrân aprinse felinarul. Zoica, între cearceafuri, era albă și frumoasă, ca o sfântă.

Traian păși cu picioare de plumb până la ușă. În prag se opri!

— Așa-i. că tu mai bei cafea, Zoico?...

DELA BANCA INVĂȚĂTORILOR

Secția mutuală.

Adunarea generală, în ședința din 8 Iulie 1939, a aprobat un nou Regulament pentru funcționarea Secției de asigurare mutuală de pe lângă Banca Invățătorilor din jud. Arad. Acest regulament, după o minuțioasă examinare, a fost aprobat și de Institutul Național al Cooperăției cu No. 89777 din 29 Septembrie 1939.

Cu începere dela 1 Ianuarie 1940, Secția va funcționa după acest Regulament, despre care membrii Băncii și ai Secției au luat cunoștință în adunarea generală amintită mai sus, și îl pot găsi publicat în întregime în revista „Școala Vremii” Nr. 7 din luna August 1939. Dăm mai jos un extras din acest Regulament.

Extras din Regulament

1. Pot fi membri ai Secției: învățătorii (învățătoarele) titulari din județul Arad, soții sau soțiile lor și părinții acestora chiar dacă nu sunt membri ai corpului didactic și cari n'au depășit vârsta de 50 ani.

Pentru debitorii Băncii înscrierea este obligatorie.

2. Membrii Secției sunt obligații: să semneze o declarație la înscriere, să verse regulat cotizația cu care s'au înscris și la termenele prevăzute în declarație. Cotizațiile sunt cele prezătate mai jos. Ele se pot plăti lunar, trimestrial sau anual. Pentru cei cari se înscriu și nu-s membri ai corpului didactic primar, declarația va fi semnată și de respectivul învățător din familie. Acesta își va lua angajamentul de a plăti el cotizațiile.

3. Termenele de asigurare sunt de 10 ani și de 20 ani. Se fac asigurări începând dela 10.000 până la 50.000 lei. Asiguratul cotizează numai până la împlinirea termenului, sau până la deces, dacă acesta se întâmplă înainte. Suma cuvenită se poate ridica la expirarea termenului sau se poate lăsa până la moarte. În acest caz va fi purtătoare de dobânzi. Când decesul se întâmplă după un an și jumătate dela înscriere, asiguratului i se plătește 50% din asigurare. Intreaga asigurare

i se plătește când decesul se întâmpla după 3 ani dela înscriere.

4. Membrii înscriși în vechea Secție indiferent de vârstă, rămân membri și pe mai departe, conformându-se întru totul, noului Regulament. Vor semna și aceștia o nouă declarație. Sumele vărsate de aceștia până în prezent se vor socoti la stabilirea vechimei asiguratului în Secție.

Cei cari au făcut parte din vechea Secție și nu doresc să rămână membri pe mai departe, vor primi cota parte din fondul Secției ce s'a realizat până în prezent și care este de lei 32.947. Cum însă acest fond e mic în raport cu sumele vărsate de membri (care sume s'au dat pentru cei decedați) e de dorit ca toți membrii din vechea Secție să rămână și pe mai departe.

Tabloul
cotizațiilor pe termenul de ani și 20 ani

Vârsta celui asigurat	pe term. de 10 ani			pe term. de 20 ani		
	pentru 10.000			pentru 10.000		
	cotizație lunară	cotizație trimestrială	cotizație anuală	cotizație lunară	cotizație trimestrială	cotizație anuală
Intre 20—30 ani	60	175	700	35	100	400
Intre 30—40 ani	65	190	750	40	115	450
Intre 40—50 ani	70	200	800	43	125	500
Intre 50—57 ani	85	250	1000	60	175	700
Peste 57 ani	100	300	1200	75	225	900

Pentru o asigurare de 20.000 lei, cotizațiile vor fi de 2 ori cele prevăzute pentru 10.000 lei pe termenul respectiv. Pentru 30.000 lei, vor fi de 3 ori etc...

*

Cererea Declarație.

Inreg. Nr. .... Aprob. Proces-Verb. Nr. ....
 Anul ..... luna ..... ziua ..... Categoria .....

Partida ..... Felul cotizațiilor
 Suma asigurată lei ..... (anual, trimestrial, lunar)
 Termenul de asigurare ..... lei .....

Cerere-declarație**de înscriere în Secția Mutuală de pe lângă
Banca Invățătorilor din jud. Arad.**

Subsemnatul ..... pe profesione
 ..... de religie ..... de naționalitate .....
 născut în comuna ..... jud. .... la data de .....
 în virtutea art. 4—6 din Regulamentul Secției de asigurare
 mutuală aprobat de Adunarea generală a Băncii Invățătorilor
 din jud. Arad, ținută în ziua de 8 Iulie 1939 și de Institutul
 Național al Coperăției cu Nr. 89777-1939, cu onoare Vă rog a
 mă înscrie ca membru al acestei Secții pe asigurare Mutuală
 de pe lângă Banca Invățătorilor din jud. Arad.

Suma pentru care mă asigur este de lei ..... adică
 ..... (anual, trimestrial, lunar), Consimt ca aceste
 cotizații să mi se rețină, prin Statele de plată, din salariul
 (pensia) ce primesc.

Deasemenea declar că mă voi supune tuturor prevederi-
 lor Regulamentului acestei Secții, despre care am luat cunoș-
 tință, precum și hotăririlor adunărilor generale și ale consili-
 ului Băncii.

În caz de predeces, suma ce mi se cuvine se va plăti
 d, ...

În caz de litigii, de orice natură ar fi ele, declar că mă
 voi supune competenței judecătorești din orașul Arad.

Arad, ...

Semnătura .....
 domiciliat .....

Consimțământ²⁾
 Consimt la înscrierea prezentă și mă
 oblig a plăti Băncii, din salariul meu,
 toate cotizațiile ce decurg din ace-
 astă înscriere (soț, părinte, fiu)

În fața noastră:
 Director școlar
 Organ de control

²⁾ Pentru cei cari se înscriu și nu-s membrii ai corp didactic pri-
 mar, va semna respectivul învățător din familie.

A V I Z

membrilor societari ai Băncii Invățătorilor din jud. Arad.

Se aduce la cunoștința învățătorilor societari ai băncii,
 că deodată cu plățirea lefei pe luna Octomvrie 1939, banca

a predat dlor mandatarii dividendul convenit din anul social 1938. Cei ce n'ar primi acest dividend, să se adreseze dlui mandatar respectiv, iar dacă acesta nu i-ar administra suma primită, să adreseze băncii, ca să se poată interveii în cauză.

*

Atât polițele (biletele la ordin), cât și fișelele-cereri de împrumut, trebuie să fie iscălite propriu de subscriitorii; nu se admite semnătura făcută de soț, soție, sau alt coleg prin încredințare, pentru că actele cu astfel de semnături nu sunt admise la reescont de Federală și de Banca Națională a României. Ba încă suntem amenințați, atât noi cât și subscriitorii, să fim trimiși în fața instanțelor judecătorești, respective, unii pentru folosire de acte false, iar alții pentru falsificări de acte.

*

Având în vedere că până în prezent, Banca Națională ne-a acordat numai credite orășenești, scopul pentru care se pot primi acești bani poate să fie numai orășenesc și anume:

1. Aprovizionarea gospodăriei;
  2. Educația tineretului;
  3. Plata chiriei;
  4. Susținerea familiei;
  5. Căutarea sănătății;
  6. Mici reparații la imobil (Aci se va arăta felul reparației).
- Veți trece, pe cerere unul dintre aceste scopuri.

Împrumuturile se acordă pe termen de 10, 20 și 30 rate lunare.

*

Împrumuturile până la suma de lei 20.000 pot fi girate de soția debitorului, dacă are avere, și un învățător titular din județ; iar împrumuturile peste 20 mii lei trebuiesc girate de doi învățători titulari.

Societarii, cari ne cer informații, ori imprimate pentru împrumut, sunt rugați să atașeze la scrisoare și timbru poștal pentru răspuns.

*

Următorii societari sunt rugați să-și ridice dividendele convenite pe trecut: Gussescu Ion 106 lei; Nelrepei Ana 85 lei; Balașa Margareta 25 lei; Totoran Uroș 45 lei; Macarie Viorica 25 lei; Balașa Ion 75 lei; Pordea Ion 50; Gancea Ion 50; Pa-

purean Andrei 25; Vușdea Constanța 158; Voștinar Ilie 105; Popovici Georgina M. 36; Crăciunescu I. Secaș 80; Pușcașiu Elvira 20; Cioara Sara 38; Horga Magdalena 40; Văneată Spiridon 68; Butariu Miron 16; Cioară Aron 38; Cioară Sara 38; Poleacu Petru 20; Corimbescu Gh. 128; Cristescu Florica 48; Dragoș Mihai 120; Uușdea Valeriu 45; Benkő Adalbert 40; Dragalina Florica 80; Bitang Antoniu 22; Nacu Gh. 40; Grecu Paraschiva 240; Berlo Ion 62; Precup Iuliana 66.

Dacă un și la vor ridica în termen de 30 zile, se vor trece la fondul de rezerve și un la vor mai putea lua niciodată, conform legii cooperăției.

*

În conformitate cu ord. On. Minister al Educației Naționale Nr. 213053-1939, ratele din împrumuturile debitorilor Băncii noastre, scadente în luna Decembrie a. c., nu se vor reține. În schimb banca va reține, prin borderou, dobânzile ce i se cuvin. Cei ce doresc totuși să achite aceste rate, pentru a nu li se socoti dobânzi, vor achita direct la bancă, personal sau prin mandatarul respectiv.

Conducerea Băncii.

CRONICA

Ionel Teodoreanu:

Prăvale-Baba. roman

București. Cartea Românească. 1939.

Alături de „Ulița copilăriei”, de „La Medeleni” și „În casa bunnicilor”, noua carte a dlui Ionel Teodoreanu, e ca o încununare.

Am înșirat numai cărțile de mai sus, pentru că cu acestea ea se înrudește. Și aci, copilăria e redată cu un condei de maestru, cum numai în cunoscutul roman „Netochka” a lui Dostoewsky (apărut de curând într’o admirabilă traducere franceză) am avut ocazia să întâlnim.

Cartea e plină cu comparații și metafore, — unele surprinzătoare chiar — care te fac să crezi că acest scriitor e inepuizabil. Imagismul se reflectă puternic, fără a împiedeca totuși adevăratul curs al acțiunii.

Acțiunea se desfășoară într’un târgușor moldovenesc Prăvale-Baba. Eroii provin din două familii — Damaschin și Machedon — care-și duc originea până la Ștefan cel Mare. Din familia Damaschin iese un Ștefan care moare de vreme. Urmașul lui, un alt Ștefan e urmărit de acelaș destin. Fatalitatea aceasta oarbă se repetă generații de-a-rândul în neamul Damaschinilor.

Ștefan Damaschin — eroul cărții, — are o mamă din familia Machedon. Nașterea lui se produce în condițiuni extraordinare. Apare în lumă deodată cu o soră

geamănă moartă. Copilul e deplin sănătos. Autorul dă copilăriei lui lui Fănuță o nuanță de poezie și basm; și în privința acesteia dl. Ionel Teodoreanu e inegalabil. Fănuță învață să zică „ma-ma”, „ta-ta”, etc.

E o evoluție minunată a lui lui Fănuță, care ascultă cum „ta-ta” îi cântă:

- Ufa-ufa, Cerule•
- Ufa-ufa, ufa-ufa,•
- Carele ești numai ste•
- Nu lăsa povestea me•
- Sue-o ’n înălțimile•
- Celui care Tată e•
- Ufa-ufa, Cerule•.

Copilul duce o viață singuratecă. Nu-i arată prietenie decât mamă-sa și bețivul Ilie Pănișoară. un tip bine conturat al romanu-Simte un imbold spre pictură. E la Paris. Ajunge celebru. Orb de un ochiu, vine în țară, merge în munții Moldovei și cu toată interdicția medicilor, începe să picteze. La urmă orbește și se prăvale într’o prăpastie.

Episoadele cari se succed interesante, narațiunea ușoară, stilul perfect în care e scrisă, suavul accent de patriarhalitate moldavă și ciudatul destin al eroilor, fac cartea plăcută.

Pr. Ilarian V. Felea:

Pocăința.

Sibiu. 1939.

Cartea păr. prof. Ilarian V. Felea dela Academia Teologică din Arad — recent declarat doctor

al Facultății de Teologie din București — apărută în colecția „Seria Teologică” din Sibiu, a produs o plăcută surprindere în rândurile iubitorilor de Slovă creștină. E un vast studiu de documentare și psihologie penitențială. Partea introductivă tratează despre pocăință în religiile popoarelor primitive și păgâne, în Vechiul Testament, ca apoi arătând rolul lui Ioan Botezătorul și felul pocăinței predicate de acest ultim profet al Testamentului Vechi să descrie cu o putere de documentare rară și într’o formă așa de cursivă, despre pocăința predicată de Mântuitorul Isus Hristos a Evangheliilor, a secolelor primare ale creștinismului, a epocii patristice (sec. IV VIII), terminând cu expunerea tainei penitențiale în catolicism și protestantism, arătând defecțiunile dogmatice și cultice ale acestora. Cartea se încheie cu juste considerații psihologice despre penitență și cu o anchetă întreprinsă în lumea preoților, pentru edificare asupra săvârșirii practice a acestei taine creștine.

Noua carte a păr. prof. dr. Fl. V. Felea e încă un succes al S. Sale și al Scrisului ortodox românesc.

Spațiul limitat pe care ni-l acordă aceste col ane dela cronica mărunță, ne împiedecă să vorbim mai pe larg despre această carte.

REVISTE

Gândirea. Anul XVIII. Nr. 9. Noemvrie 1939.

Numărul ultim aduce colabo-

rări variate. Semnează versuri: V. Voiculescu, Ștefan Baciu, Ion Potopin, I. Tolescu Văleni și Vlaicu Bârna, din care reproducem:

*Somnule, somnule — pasăre de ghiafă
Lasă-ți aripa ușure să-mi atingă
genele deschise — și pe frunte
Fluturi mari de umbre să mă ningă.*

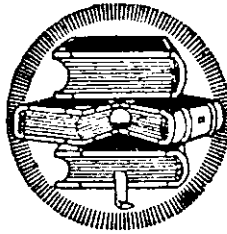
Zoe Verbiceanu analizează subtil: Opera și arta lui Francois Villon (partea II-a). În „Omul mussolinian”, Mariella Coandă adăncește principiile pedagogice ale fascismului

D. I. Petrovici scrie un admirabil articol despre „Vicisitudinile obiectivității științifice”. Vorbind despre obiectivitatea științifică și cea a simțului comun, arată că prima se apropie mai mult de noțiunea de *adevăr*, pe când ultima de *real*. Totuși găsește noțiuni comune cari nu le diferențiază în mod absolut: „a-nume preocuparea esențială de-a se opune simplelor aparențe, iluzoriului și subiectivului (pag. 473). Insistă asupra obiectivității cu suport concret și cu formule abstracte, universal valabile la Locke, Hume, Kant, Mill și Boutroux. Știința nu ancorează la fapte furnizate de lumea senzațiilor. „Legile generale alcătuiesc nervura realității obiective” (pag. 477). Totuși noțiunile generale trec din sfera realului în sfera *posibilului* „Actualitatea unui obiect se poate înlocui cu succes prin *posibilitatea* lui. Avarul se bucură de posibilitatea de-a trăi bine, chiar dacă n’o actualizează niciodată” (pag. 481). Autorul dă o nuanță de superioritate posibilului față

de realul concret, socotind posibilul ca „vestitorul unei realități transcendente, care ne depășește și pe care n'o putem intui“ (pag. 482). În restul numărului întâlnim semnăturile dlor: Nicolae Roșu (Bergson — epigon marxist), Niță Mihai (Experiență în

moarte), Septimiu Bucur, Ștefan Baci (Cronica literară), Ion Diacu (Cronica dramatică). Cronica mărunță (despre: George M. Zamfirescu, Despre Rege, Balcanul ortodox) o scrie în întregime d. Nichifor Crainic.

r. t. Ilorșiu

Comunicat

Intr'un număr din revista »Școala Vremii«, — apărut în vara acestui an, s'a scris un articol cu conținut necuviincios și calomniator la adresa Dlui Dimitrie Boariu, învățător pensionat, președintele de onoare al Asociației Invățătorilor din orașul și județul Arad.

Pe această cale, conducerea actuală a Asociației desavuează gestul nesocotit al autorului anonim și respinge toate afirmațiile nedrepte cuprinse în menționatul articol —; manifestându-și, în același timp, toată admirația pentru activitatea desfășurată de d. Dimitrie Boariu, în cei patruzeci de ani de viață dăscălească și cooperatistă.

Comitetul Asociației

CĂTRE MEMBRII LIBRĂRIEI ÎNVĂȚĂTORILOR

Membrii cari nu și-au ridicat situația capitalului social să se prezinte la librărie spre a o primi.

Vânzări pe credit nu se mai fac la librărie. Cei cari din diferite motive sunt siliți a cumpăra pe credit vor prezenta la librărie o adresă dela banca învățătorilor care arată suma de cât poate cumpăra în numele băncii, urmând ca banca să încaseze banii în condițiunile puse în act. În această sumă se va calcula dobânda dela data ridicării mărfurilor.

Debitorii librăriei să plătească sau să trimeată numerarul ce datorează, până la 31 Decembrie 1939. Dela această dată, debitorii cari nu și-au achitat suma datorată vor fi dați spre încasare la banca învățătorilor, la care sumă se va calcula dobânda dela data ridicării mărfurilor dela librărie.

Librăria execută tot felul de comenzi de orice fel de mărfuri, având legături cu multe firme din Arad și alte orașe din țară.

Comenzile se pot face și prin telefon. Librăria are telefon Nr. 2325.

Orice comandă se execută după primirea unui acout de 10% sau prețul în întregime asupra valorii comandate, ori prin ramburs.

Membrii librăriei au tot interesul să facă propagandă, ca instituția să prospereze, ca serviciul ei să fie cât de complet, pentru satisfacerea tuturor cerințelor moderne.

Avem nevoie de mărirea capitalului. Rugăm pe colegii cari nu sunt membri ai librăriei, să se înscrie cel puțin cu o parte socială de 500 lei, plătită în termen de doi ani.

Membrii, pentru cumpărăturile lor, participă la prima de consum.

Cooperativele școlare au dreptul să se înscrie ca membru la librăria învățătorilor. Ele vor beneficia de prima de consum, pentru toate cumpărăturile făcute elevilor școlai și părinților lor.

T. Tundre — director

ADRESA:

ADMINISTRAȚIA: Iulian Pagubă inv. pens Str. Abator 12.
Abonamentele se trimit pe adresa Administratorului.
REDAȚIA: Casa Invățătorilor, Arad, Bulevardul Carol 66
Manuscrisele, revistele pentru schimb, cărțile de recensat (în două ex.) și orice coresp. se trimit pe adr.: **Redacției.**

Tiparul „CONCORDIA” Institut de Arte Grafice și Editură Arad.